

A Székelytámadt vár

A középkori vár az egykori kisváros meghatározó építménye volt, de ma is sajátos hangulatot kölcsönöz az egykori Törvényszék utca mögötti városrésznek.

A székelyudvarhelyi Főtér (Városháza tér) északnyugati sarkától a Vár utcán haladva északkeleti irányban, mintegy 200 méterre a székelyudvarhelyi vár előterébe érkezünk. A középkori vár az egykori kisváros meghatározó építménye volt, de ma is sajátos hangulatot kölcsönöz az egykori Törvényszék utca mögötti városrésznek. Ha szemben állunk a vár bejáratával, jobbra a nyolcszögű Fóris-bástya, mögötte hátul a szintén nyolcszögű Hajdú bástya, míg bal kéz felől, elől a Bánffy-bástya, és emögött, az udvar északi végében a Telegdy-bástya („el-romlott” megjelöléssel; az egykori Kornis utca – ma Horea utca – felőli részen ma is látható a feltehetően Kornis-címer és egy felirat helye) helyreállított maradványai láthatók. A bástyákat a különböző időszakokban itt parancsnokló várkapitányokról nevezték el (Albert Dávid, 1991).

Története:

A mai Székelyudvarhely területén legkorábban a római időkben épült erődítmény (castrum) a határvédelem céljából. Ez a castrum is illeszkedett a sófalvi, siklódi, martonosi, énlaki, székelyszentmihályi castrumok sorába, amelyeket keletre a homoródszentpáli folytatott.

Az udvarhelyi castrum a II. század vége felé épült, őrizetét a germánokból álló Cohors I. Ubiorum és Cohors IV. Britanica néhány centuriája látta el.

248-ban, I. Philippus Arabus római császár uralkodása idején a germánok betörték Pannóniába, és a gótok serege, amelyben voltak még tajfálok, asdingok, kárpok és peucinok is, Erdélyt, majd Moesiát pusztította végig. Ez egy zűrzavaros időszak volt, ismétlődő barbár támadásokkal, győzelmekkel és vereségekkel mindkét oldalon (ráadásul a római légiók fellázkodtak, és végül, 249-ben Decius meggyilkolta a császárt), amikor az udvarhelyi castrum is elpusztult.

A XIV. század folyamán valószínűleg ferencesek vagy domonkosok kerültek az erődítménybe, akiknek zárdája a XVI. század közepéig fennállott.

A székelyek köztudottan vehemensen ellenezték, hogy a Székelyföldön bármilyen vár épüljön. Ebbéli álláspontjuk még a tatárjárás után sem változott, ezért az erdélyi vajdák a templomok megerősítésével (vártemplomok) próbálták növelni a terület védelmi képességeit.

Az ó- és új-olasz rendszerű bástyákkal ellátott reneszánsz vár több szakaszban (1490-92, 1561-65) épült az egykori domonkos illetve ferences rendház helyén.

1492-ben a székelyek II. Ulászlóhoz intézett levelükben így panaszkodtak Báthory István erdélyi vajdára és székely ispánra: „És ami gonoszabb, s mit sohasem hallottunk, közöttünk kastélyt építetett, melyből bennünket mindig bátran elnyomhasson és rabolhasson.” A király 1493. január 19-én felmentette tisztségéből a vajdát, és az udvarhelyi várat valószínűleg visszaadta valamelyik szerzetesrendnek, amely a XVI. század közepéig használta.

A várat János Zsigmond fejedelem 1562-65 között, az ellene fellázadt székelyek megfékezésére, újjáépítette és megerősítette, és így - a háromszéki, szimbolikus nevű Székelybánja várral kiegészítve - több évtizeden át a fejedelmi hatalom támaszaként szolgált.

Benkő József (1740-1814) „A székelyek és székelyföld” c. latin nyelven írt munkájában (fordítása megjelent az "Erdélyi ritkaságok" c. sorozatban 1944-ben) közölt leírás szerint: „A vár falán két helyen a kőbe vésett jelvények most is láthatók: a pajzsok felső részében a Nap és a Hold, a négy folyóval és a kettős kereszttel, (amelyek Magyarország jelvényei), továbbá egy sas, fején koronával, egy oroszlán és két felől egy-egy farkas feje, két lába és mellső része. A pajzsok alsó részén 3 emberi fej, egyik felől egy egyszarvú, másfelől egy kígyó szájában egy kisgyermekkel, amint karjait széttárja (NB: ez utóbbi János Zsigmond jelvénye).” Ez a leírás valószínűleg 1787-89 között született, amikor Benkő József Székelyudvarhelyen lelkész-tanárként dolgozott.

forrás: wikipédia